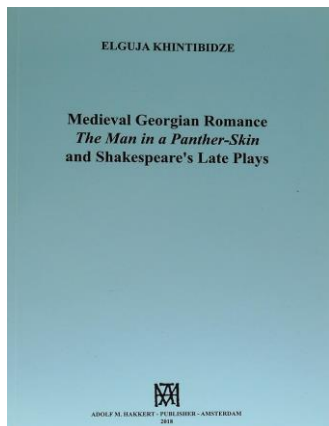

**ელგუჯა ხინთიბიძის მონოგრაფიის შესახებ
("Medieval Georgian Romance *The Man in a
Panther-Skin* and Shakespeare's Late Plays",
ამსტერდამი, 2018)**

ანტონი ანდერსონი

ავტორი წიგნების: *Bread & Ashes; A Walk in the Mountains
of Georgia and British Travellers to Georgia*

პროფესორ ელგუჯა ხინთიბიძის არაჩვეულებრივი კვლევა, პირველ რიგში, ავლენს საოცარ კავშირს ელიზაბეტ დედოფლის-დროინდელ თეატრსა და დიდ ქართულ ნაციონალურ, მე-12 საუკუნის ეპიკურ ნაწარმოებს – *ვეფხისტყაოსანს* შორის. ეყრდნობა რა ყველაზე ზუსტ ტექსტობრივ ანალიზს, ის უტყუარად წარმოაჩენს ისეთ მნიშვნელოვან მსგავსებებს, როგორიცაა გარემო, თემა, სიუჟეტი,

მოქმედება და პერსონაჟი – რაც უდავოდ სცდება არქეტიპების უბრალო დამთხვევას და ავლენს ქართული ეპიკის აშკარა ზეგავლენას შექსპირზე, ბომონტსა და ფლეტჩერზე (კერძოდ *ციმბელინი*, *ფილასტერი*, *მეფე და არამეფე*). ასევე უნდა აღინიშნოს, რომ ბოლო ნაწარმოების მოქმედების

არეალად მითითებულია იბერია, რაც კლასიკური საქართველოს სახელია.

ჩნდება ყველაზე საინტერესო კითხვა – როგორ მოხდა ყოველივე ეს? ძლიერი ინტერესი გარესამყაროს მიმართ, ინფორმაციის მოპოვების დიდი სურვილი, ისევე როგორც ელიზაბეტისეული ინგლისის წარმოსახვის გამაოგნებელი ზრდა, ადვილად შესამჩნევია იმ პერიოდის ინგლისის ლიტერატურაში, კერძოდ, დაწყებული დიდი *ტამერლანით* (*Tamburlaine*) და *მალტელი ებრაელით* (*Jew of Malta*) და დამთავრებული *ოტელოთი* და *კენეციელი ვაჭრით*. რეალურად, *ტამერლანში* ჩვენ გვხვდება ინგლისურად უძველესი ხსენება *საქართველოსი* (Georgia) და არა *იბერიისა* და *კოლხეთის* სახელებისა, რომლებიც კლასიკურ ლიტერატურაში დიდი ხნის მანძილზე იყო ცნობილი. კიდევ უფრო ადრე, 1356 წელს, საქართველოს შესახებ ჯონ მანდევალმა დაწერა თავის *მოგზაურობანში* (*John Mandeville – Travels*). საინტერესო ვარაუდები ქართველებისა და ინგლისელების კავშირის თაობაზე ინგლისურ ცნობიერებაში არსებობს ჯერ კიდევ ჯვაროსნული ომებიდან, კონსტანტინოპოლიდან, ბერებისგან, მეზრძოლებისა და დიპლომატებისგან და უფრო ადრინდელი ხანიდანაც კი. თუმცა, უნდა აღინიშნოს, რომ ახალი სამყაროს შეცნობა უკავშირდება სწორედ ელიზაბეტის ეპოქას, ცნობილს თავისი მეზღვაურთა აღმოჩენებით, მოგზაურებითა და ვაჭრებით.

ანტონ ჯენკინსონის *ზღვით მოგზაურობანი* და *Muscovy Company* (1558-1571), ანტონი შერლი და მისი თავგადასავლები სპარსეთში (1599) იყო მიზეზი საქართველოსთან მეტად დახლოების. მათი ჩანაწერებით საზრდოობდა იმ პერიოდის ლიტერატურა და ასევე ეგზოტიკის შეცნობის სულ უფრო მეტად მზარდი სურვილი. იმ პერიოდის ბევრ წიგნსა და პიესაში აღწერილი გარემო ძირითად ეყრდნობოდა კარგად ცნობილ ლიტერატურულ ტექსტებს, პოპულარულ ზღაპრებს, მოგზაურობებსა და ისტორიებს.

სწორედ ეს გარემოებები უდევს საფუძვლად პროფესორ ხინთიბიძის მიერ გამოთქმულ ბრწყინვალე აზრებს.

მის მიერ დაადგენილი სავარაუდო კავშირი, რომელიც აახლოვებს შექსპირსა და რუსთაველს ერთმანეთთან, წარმოადგენს ნაშრომის ბრწყინვალე მონაკვეთს–საინტერესოსა და საოცარს. უფრო სავარაუდოა, რომ ამ ამბავმა ინგლისში შეაღწია არა Muscovy-დან ან სპარსეთიდან, როგორც მოსალოდნელი იყო, არამედ იმდროინდელი ინგლისის მთავარი მტრისგან – ესპანეთიდან. ესპანეთში ქართული დელეგაციები მოხვდნენ 1495 – 1598 წლებიდან, სადაც ძვირფასი საჩუქრები ჩაიტანეს და, რა თქმა უნდა, თავიანთი კულტურა და ცოდნა. მიმდინარეობდა გაცხოველებული მიმოწერა ამ ორ სამეფო კარს შორის ამ გარდამავალ წლებში. ფლეტჩერი, როგორც ვიცით, საუბრობდა ესპანურად; მნიშვნელოვანი კულტურული გაცვლა-გამოცვლა, განსაკუთრებით რეფორმაციამდე და მას შემდეგ ბერებისა და მღვდლების მეშვეობით ინგლისსა და ესპანეთს შორის მრავლად ფიქსირდება. როგორც ჩანს, ფლეტჩერმა თავისი ნაწარმოების ფაბულა მთლიანდ რუსთაველისგან აიღო. შექსპირი კი, რომელიც არასოდეს გაუშვებდა ხელიდან რაიმე ახალ ინფორმაციას, ბომონტთან და ფლეტჩერთან დაახლოებული პირი გახლდათ.

ყველივე ეს რუდუნებით მოიპოვა, ახსნა და ნათელი მოჰფინა პროფესორმა ხინთიბიძემ თავის უპრეცედენტო წიგნში, რომელიც დანამდვილებით შეიძლება ითქვას, რომ უმნიშვნელოვანესი და ძალიან საინტერესო მონაპოვარია აქამდე ინგლისურ-ქართულ აკადემიურ სამყაროში არსებულ კვლევებს შორის. ეს არის უდიდესი მაგალითი კულტურათა, ამბავთა და ინტერესთა კავშირისა მრავალი წლით ადრე, სანამ ეს ყველაფერი ხელმისაწვდომი ერთი ლილავის დაჭერით გახდებოდა. ამასთან, იგი წარმოადგენს საოცარ საბოძვარს შოთა რუსთაველის ლეგენდარული ეპიკის ძლევამოსილებისა და პოეზიის მიმართ.